

**के तपाईंको घर पा
नीले रसाएको छ ?**
अब चिन्ता नगर्नुहोस !
चिन्ताको समाधान Waterproofing
ले गर्ने छ । १००% ग्यारेन्टीका साथ
समस्याको समाधान ।
सम्पर्क: प्रगति ट्रेड कन्सल्ट
रानीपोवा, पोखरा-११ (रविजता पार्टी जयलेखको नजिक)
०६१-५७८०८८, ८८५६०२२३३३, ८८८६८९८७७७३

पोखरापत्र

राष्ट्रिय दैनिक

Pokharapatra National Daily

रु. १.५ मा
कलर मिजिटिड कार्ड
साथै
तुरुन्त क्यालेण्डर पुस्तक,
स्मारिका आदि छपाई गर्नु परेमा
सम्पर्क:
०६१-५७०६५१, ८८५६०७५५७५

□ वर्ष २४ □ अङ्क २६७ □ श्रेणी क्षेत्रीय 'क' □ २०८० असोज २१ गते आइतबार □ 8 Oct. 2023 □ पृष्ठ ४ □ मूल्य रु. ५।-

अन्तर्राष्ट्रिय दिगो पर्वतीय विकास तथा पर्यटन सम्मेलन

पोखरापत्र संवाददाता

पोखरा, २० असोज

पर्यटकीय सहर पोखरामा दिगो पर्यटनका विषयमा गहन छलफलका लागि दोस्रो संस्करणको अन्तर्राष्ट्रिय दिगो पर्वतीय विकास तथा पर्यटन सम्मेलन सुरु भएको छ।

गण्डकी प्रदेशको राजधानीसमेत रहेको पोखरा सम्मेलनमा नेपालसहित भारत, चीन, संयुक्त राज्य अमेरिका, बेलायत, जापान, भियतनाम, स्पेन र पोल्यान्डका प्रतिष्ठित वैज्ञानिक र प्राज्ञिक विज्ञहरू सहभागी भएका पोखरा पर्यटन परिषद्का अध्यक्ष पोमनारायण श्रेष्ठले जानकारी दिनुभयो। उहाँका अनुसार सम्मेलनमा एक सय बढीको सहभागी छन्। "शुक्रबार उद्घाटन गरिएको सम्मेलनको औपचारिक कार्यक्रम तथा छलफल

आजदेखि सुरु भएको छ", उहाँले भन्नुभयो, "सम्मेलन यही असोज २१ गतेसम्म सञ्चालन हुने छ।" उक्त सम्मेलनमा ७० भन्दा बढी प्राविधिक विषयमा छलफल र मुख्य प्रस्तुति रहने अध्यक्ष श्रेष्ठले जानकारी दिनुभयो। उहाँका अनुसार काठमाडौं विश्वविद्यालय र जापानको होक्काइडो विश्वविद्यालयको आयोजना तथा नेपाल पर्यटन बोर्डको आतिथ्यमा दोस्रो अन्तर्राष्ट्रिय दिगो पर्वतीय विकास तथा पर्यटन सम्मेलन आयोजना गरिएको हो। सम्मेलनको पहिलो दिन भू-संरक्षण, भू-पार्क र भू-पर्यटन, पहाडी संरक्षित क्षेत्रमा दिगो मनोरञ्जन प्रयोगको प्रावधान सुनिश्चितता, पहाडी नदीहरूमा भौगोलिक विविधता र कनेक्टिभिटी लगायतका प्राविधिक विषयहरूमा छलफल

भएको थियो। दिगो पर्यटन, जलवायु परिवर्तन र यसको असर तथा प्रभाव लगायतका विषयमा कार्यपत्र प्रस्तुत हुने श्रेष्ठले बताउनुभयो। विश्वव्यापी रूपमा भइरहेको जलवायु परिवर्तन र यसले हिमालय, पर्वतीय पर्यटन र समग्र वातावरणमा पारेको असरबारे छलफल हुने उहाँको भनाइ थियो। गत वर्ष मङ्सिर १५, १६ र १७ गते काठमाडौंको चन्द्रागिरीमा प्रथम अन्तर्राष्ट्रिय दिगो पर्वतीय विकास सम्मेलन आयोजना गरिएको थियो। सम्मेलनको उद्घाटन गर्दै गण्डकी प्रदेशका अर्थमन्त्री जीतबहादुर आले मगरले जलवायु परिवर्तन विश्वको साझा मुद्दा भएको उल्लेख गर्नुभयो। जलवायु परिवर्तनको जोखिम न्यूनीकरणका लागि विश्व समुदायको साझा चासो र चिन्ता आवश्यक

भएकामा उहाँले जोड दिनुभयो। नेपाल पर्यटन बोर्डका कार्यकारी प्रमुख डा धनञ्जय रेग्मीले सम्मेलनले दिगो पर्वतीय पर्यटनका चुनौती र उत्कृष्ट अभ्यासका बारेमा विश्वव्यापी रूपमा छलफल गर्ने तथा विचार आदानप्रदान गर्न उपयुक्त मञ्च प्रदान गर्ने बताउनुभयो। गत वर्षको सम्मेलनमा पर्वतीय पर्यटन विकासका लागि हिमालको संरक्षण अपरिहार्य रहेको, संरक्षण गर्न नसके प्राकृतिक र मानव दुवै क्षेत्रमा गम्भीर परिणाम ल्याउने भन्दै सरोकारवालाहरूलाई गम्भीर बन्न सुझाव दिइएको थियो। पर्यटनका लागि हिमालको दिगो व्यवस्थापनका लागि सरोकारवाला सबैको चासो र एकीकृत प्रयास आवश्यक भएको निष्कर्ष सम्मेलनको थियो।

मुस्ताङलाई पर्यटन र कृषिमा केन्द्रीत गर्छौं : मुख्यमन्त्री पाण्डे

पोखरापत्र संवाददाता

पोखरा, २० असोज

गण्डकी प्रदेशका मुख्यमन्त्री सुरेन्द्रराज पाण्डेले मुस्ताङ जिल्लालाई पर्यटन र कृषिमा केन्द्रित गरेर योजना छनोट, बजेट विनियोजनमा प्राथमिकता दिइएको बताएका छन्। 'गण्डकी प्रदेश समृद्धिको मुख्य क्षेत्र पर्यटन हो, यसमापनि जिल्लागत विविधता छ' उनले भने 'मुस्ताङलाई हामीले पर्यटन र कृषिमा केन्द्रित गरेका छौं।'

मुक्तिनाथ मन्दिर, कागवेनी धार्मिक क्षेत्र, कोरोला नाका र उच्च हिमाली मैदानमा खेल अभ्यास गर्ने पर्यटकलाई लक्षित बजेट सहित कार्यक्रममा प्रदेश सरकारको प्राथमिकता रहेको उनले बताए। 'पर्यटन सँगै कृषिलाई पनि प्राथमिकता दिनुपर्छ, यहाँ उत्पादन हुने कर्वाँ थरिको स्याउ, आलु निकै प्रख्यात छ' उनले भने 'हरेक रेष्टुरेन्टका मेनुमा हुने मुस्ताङी आलु हामीले पुऱ्याउन सकेका छैनौं, अब पुऱ्याउने गरि सामुहिक खेती गर्नुहोस्, प्रदेश सरकारले उत्पादनमा आधारित अनुदान दिनेछ।' गण्डकी प्रदेश नीति तथा योजना आयोगका उपाध्यक्ष डाक्टर कृष्णचन्द्र देवकोटाको अध्यक्षतामा भएको दोस्रो पञ्चवर्षीय योजना निर्माणको क्रममा मुस्ताङमा आयोजित सरोकारवालाहरूको अन्तर्क्रियामा मुख्यमन्त्री पाण्डेले यस्तो बताएका हुन्। उत्पादनमा आधारित अनुदानले किसानलाई व्यवसायीक हुन प्रेरित गर्नुका साथै बढ्दो बिदेशीने दर र बेरोजगारको समस्या कम हुने अपेक्षा प्रदेश सरकारको रहेको उनले बताए। पछिल्लो समय जलवायु परिवर्तनको प्रत्यक्ष

असर बढ्न थालेको बताउँदै उनले कागवेनीमा साउन २८ गतेको बाढी, उत्तरी भेगमा बढ्दो वर्षात, उत्पादनमा हास यसैको प्रभाव रहेको बताए। 'जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण गर्ने गरि हाम्रा योजना र कार्यक्रम बन्नुपर्छ' उनले भने। शुसासन र संघीयतालाई गण्डकी सरकारले प्राथमिकतामा राखेको बताउँदै मुख्यमन्त्री पाण्डेले कतिपय कानुन नबन्दा प्रदेश सरकारले चाहेरपनि जनताको अपेक्षा पुरा गर्न नसकेको बताए। 'कर्मचारी समायोजन, जग्गा प्राप्ति ऐन र प्रहरी समायोजन भएन भने प्रदेश सरकारले जनअपेक्षा अनुसारका काम गर्न सक्दैन, प्रत्यक्ष सेवा प्रभावित हुन्छ' बारम्बार यो विषय उठाउँदै आएका उनले थपे 'संघीयताप्रतिको जनताको अपेक्षा पुरा गर्न सकिएन भने नकारात्मक धारणाको विकास हुँदै जान्छ।' प्राकृतिक स्रोत साधनको अधिकतम प्रयोग गरेर प्रदेश आफैँ आत्मनिर्भर बन्ने योजनामा लामुपर्ने उनले बताए। यसकालागि पनि कानुनी अड्चनहरू रहेको बताउँदै उनले भने 'आत्मनिर्भर र सम्मुत्त प्रदेश, सम्मानित प्रदेशबासी' बनाउने गरि गण्डकी सरकार अघि बढेको बताए। मुस्ताङबाट सुरु भएको दोस्रो पञ्चवर्षीय योजनाको

छलफल हरेक जिल्लामा हुने बताउँदै मुख्यमन्त्री पाण्डेले भने 'बास्तविक धरातलमा रहेर हामीले कार्यन्वयन हुने योजना बनाउनुपर्छ, विज्ञको सुझाव मात्रैले कार्यन्वयन गर्न सक्ने योजना बन्दैन।' भौगोलिक अवस्था, हावापानी, भुवनोट, स्थानीयको आवश्यकता पहिचान गरेर योजना निर्माण गर्ने सरकारले लक्ष्य अनुसार गण्डकी प्रदेश नीति तथा योजना आयोगले जिल्लागत छलफल संचालन गरेको उपाध्यक्ष डाक्टर कृष्णचन्द्र देवकोटाले बताए। छलफलमा प्रतिनिधि सभा, प्रदेश सभा, स्थानीय तह, जिल्ला सरकारी कार्यालय, सामाजिक संघ संस्थाका प्रमुखहरूको सहभागिता गराउने उनले बताए।

'पाँचवर्ष भित्र पुरा हुने र हाम्रो बजेटले धान्ने खालका योजना छनोट गर्न र सहज कार्यन्वयनकालागि योजना बनाउन अन्तरक्रिया गरिएको हो' नीति तथा योजना आयोगका उपाध्यक्ष डाक्टर देवकोटाले भने। मुस्ताङमा आयोजित अन्तरक्रिया कार्यक्रममा प्रतिनिधि सभा सदस्यहरू योगेश गौचन, सरिता प्रसाई, गण्डकी प्रदेश सभा सदस्यहरू बिबकल शेरचन, नाम्दु गुरुङ, बिमला गौचन लगायतको उपस्थिति थियो।

गण्डकी प्रदेशसभाका विषयगत समितिले पाए सभापति

पोखरापत्र संवाददाता

पोखरा, २० असोज

गत साउन ३० गते गठित गण्डकी प्रदेशसभाका विषयगत समितिले सभापतिको दुइन्नो लगाएका छन्। शनिबार चारवटै समितिको नेतृत्वमा एकल उम्मेदवारी परेपछि सभापति निर्वाचन निर्वाचित भएका हुन्।

प्रदेशसभा सचिवालयका अनुसार सार्वजनिक लेखा समितिको सभापतिमा प्रदेशसभा सदस्य सुधिरकुमार पौडेल, अर्थ तथा विकास समितिको सभापतिमा भोजराज अर्याल, सामाजिक विकास तथा कृषि

समितिको सभापतिमा फणिन्द्र देवकोटा र प्रदेश मामिला तथा कानुन समितिको सभापतिमा चम्पादेवी खड्काको उम्मेदवारी परेको थियो। पौडेल प्रमुख प्रतिपक्षी दल नेकपा (एमाले) बाट सभापतिको उम्मेदवार बन्नुभएको थियो। अर्याल र खड्कालाई नेपाली कांग्रेसले उम्मेदवार बनाएको हो। नेकपा (माओवादी केन्द्र)ले देवकोटालाई सभापतिमा अघि सारेको थियो। नेपाल समाजवादी पार्टीका देवकोटा माओवादी केन्द्रको चुनाव चिह्नबाट प्रदेशसभा सदस्यमा निर्वाचित हुनुभएको थियो।

प्रदेशसभा सचिवालयका कानुन अधिकृत कुमार रिजालले आइतबार बस्ने समितिको बैठकबाट सभापति निर्वाचनको प्रक्रियाले औपचारिकता पाउने बताउनुभयो। 'दलहरूको सहमतिमा एकल मनोनयन परेपछि चारवटै समितिका सभापति निर्वाचन निर्वाचित हुनुभएको छ', उहाँले भन्नुभयो। प्रदेशसभा चुनाव भएको सात महिनापछि 'मिनी ससद्' मानिने विषयगत समिति गत साउन ३० मा गठन भएका थिए। दलहरूबीच समयमै सहमति नजुट्दा सभापति चयनमा पनि भण्डै दुई महिना लागेको हो।

'कांग्रेसले लोकतन्त्रको रक्षा गर्नुपर्छ'

पोखरापत्र संवाददाता

पोखरा, २० असोज

नेपाली कांग्रेस गण्डकी प्रदेश सभापति शुकुराज शर्माले लोकतन्त्रको रक्षा कांग्रेसले गर्नुपर्ने बताउनुभएको छ।

कांग्रेस कास्की क्षेत्र नं ३, प्रदेश (२) को प्रथम प्रदेश सम्मेलनलाई आज सम्बोधन गर्दै उहाँले प्रजातन्त्र स्थापनाका लागि राणाकालदेखि सङ्घर्ष गर्दै आएको पार्टीले नै लोकतन्त्रको रक्षा गर्न सक्ने दाबी गर्नुभयो। लामो इतिहास बोकेको कांग्रेसलाई

बाँकी अन्तिम पृष्ठमा ▶▶

दयालु मैयाको सहयोग सिद्धार्थ आधारभूत विद्यालयमा

पोखरापत्र संवाददाता

पोखरा, २० असोज

शिक्षक त्यस्ता व्यक्ति हुन्, जसले सिकने र सिकाउने प्रक्रियालाई मात्र मुल मन्त्र बनाएर जीवन अगाडि बढाएको देखिन्छ। शिक्षक भनेको महत्वपूर्ण, सम्मानित व्यक्ति हो। वर्तमान अवस्थामा चाहेर पनि जो कोही शिक्षक बन्न सक्दैनन्। शिक्षक त्यो व्यक्ति बन्न सक्छ जसमा रमाउने, बालबालिका जस्तै बनेर अगाडि बढ्न सक्छ। एउटा असल शिक्षक हुनलाई धेरै विषयमा आफूलाई परिवर्तन गर्न सक्नु पर्छ। पढाउँन सक्नु वा पढाइ राम्रो हुने व्यक्ति असल शिक्षक हुन्छ भन्ने हुँदैन। असल शिक्षकहरू ती हुन् जोसँग कक्षामा सबै विद्यार्थीहरूलाई सकारात्मक, गुणस्तरीय शिक्षण प्रदान गर्न सक्ने हुनु पर्दछ। विद्यालय परिसरमा मात्र नभै परिवार देखी समाजमा नुन र चिनी घुलामिल जस्तै

समाजमा घुलामिल हुन सक्नु पर्दछ। ४२ वर्ष शिक्षण पेसामा रही विद्यार्थी देखी समाजमा सबैको आँखाको नानी बन्न सफल छिन मैया सिन्देल। उनै मैया विस २०३७ माघ १५ गते नियुक्ती लिएर शिक्षा क्षेत्रमा होमिएकी थिइन्। ४२ वर्ष जति शिक्षा क्षेत्रमा मैयाले अहोरात्र खटिएर विस २०७९ भदौ १७ सम्म निवृत्त भइन्। आफ्नो बाबाले विहान वेलुका संस्कृत पढाएका देखेर हरेक दिन सुन्दै जाँदा आफूलाई शिक्षण पेसामा तानेकी भनिन्। १२ वर्षको

उमेरदेखी अरुको दुःख देख्न नसक्ने मैयाले सबै शिक्षित भए समाज शिक्षित हुने मुल मन्त्र लिएर आजसम्म हिडेकी छिन्। हिड्दा हिड्दै पोखरा महानगरपालिका वडा नं १३ सिद्धार्थ टोल स्थित सिद्धार्थ आधारभूत विद्यालयमा पाइला टेक्न पुगिन मैया। पाइला के टेकेर हिडेकी थिइन् कक्षा कोठा माथि हेर्दा तारा मण्डल प्यालमा आँखा पुगे मैयाको। सानै उमेरदेखि अरुको दुःख देख्न नसक्ने मैयाले दुइ बण्डल तीन पाता टिन दिएर विद्यार्थीलाई

सुपथ मूल्यामा आकर्षक छपाई

पुस्तक, स्मारिका, ब्रोसर, क्यालेण्डर, निमन्त्रणा कार्ड, बिल, रसिद, पोष्टर, पम्पलेट, मिजिटिङ्ग कार्ड आदि छपाईसम्बन्धी कामका लागि हामीलाई सम्मन्वहोस।

हिमालय अफसेट प्रेस

नयाँबजार, पोखरा
फोन नं. : ०६१-५७०६५१

खुल्ला सेभेन ए साइड जारी, पहिलो चरणका खेल सकिए

पोखरापत्र संवाददाता
पोखरा, २० असोज

पोखरा महानगरपालिका १३ माछापौखरी खेल मैदानमा जारी प्रथम खुल्ला सेभेन ए साइड फुटबल प्रतियोगितामा पहिलो चरणका खेलहरू सम्पन्न भएका छन् । एट टु नाइन गाइजको आयोजनामा जारी प्रतियोगिता अन्तरगत शनिबार पहिलो चरणका खेल सकिएसँगै दोस्रो चरणका खेलहरू समेत सुरु भएका छन् ।

शनिबार भएको पहिलो खेलमा गन्नी फुटबल क्लबले आयोजक एट टु नाइनलाई २-० गोलअन्तरले हराउँदै दोस्रो चरणमा प्रवेश गरेको छ । दोस्रो खेलमा नदीपुर एफसीले पसगाउँ समाजलाई ३-२ गोलअन्तरले हराउँदै क्वाटरफाइनलमा प्रवेश गरेको छ । तेस्रो खेलमा रामघाट गुम्बाले म्याग्दी फुटबल क्लबलाई २-० ले पाखा

लगायो । चौथो खेलमा भुजुङले नेभरमिटलाई २-० ले हरायो । पाँचौ खेलमा विवाइसी ३३ ले लोटसलाई ३-० ले हराउन सफल भयो । छैटौ खेलमा भद्रकालीले जेम्स फुटबल क्लबमाथि ४-० को फराकिलो जित हासिल गर्‍यो । सातौ खेलमा कमलपोखरीले रामघाट गुम्बा बी लाई टाइब्रेकरमा २-१ गोलले हरायो । निर्धारित समयको खेल गोलरहित बराबरीमा सकिएपछि

खेल टाइब्रेकरमा धकेलिएको हो । शनिबारको अन्तिम खेलमा गेमशालाले रामघाट गुम्बा ए लाई २-० गोलअन्तरले हरायो । भोलिबाट प्रिक्वाटरफाइनलका खेल सुरु हुनेछन् । प्रतियोगिता खेलाडीलाई आर्थिक सहयोग गर्नका लागि गरिएको हो । रबी खेलाडी यशोदा बोहोरालाई अर्थिक सहयोग गर्नका लागि प्रतियोगिताको आयोजना गरिएको प्रतियोगिता संयोजक

लोक गुरुङले जानकारी दिए । यशोदा नेपालमा भएको यु-२० एसिया रबी सेभेन्सको तयारीको प्रशिक्षणका दौरान घाइते भएकी थिइन् । यशोदा यु-१५ साफ महिला फुटबल च्याम्पियनसिपमा नेपालले स्वर्ण जितेको टोलीकी सदस्य पनि हुन् । प्रतियोगिताबाट बचत भएको रकम यशोदालाई प्रदान गरिने गुरुङले बताए । असोज १७ गतेदेखि सुरु भएको प्रतियोगिता २३ गते सम्पन्न हुनेछ । असोज १७ गते वर्षाको कारण खेल हुन नसकेपछि १८ गतेबाट सुरु भएको प्रतियोगिता व्यवस्थापक धनराज तामाङले जानकारी दिए । विजेताले नगद एक लाख रुपैयाँसँगै शिल्ड मेडल र प्रमाणपत्र प्राप्त गर्ने उनले जानकारी दिए । प्रतियोगिताको उपविजेताले ६० हजार रुपैयाँसँगै शिल्ड, मेडल र प्रमाणपत्र प्राप्त गर्नेछन् । प्रतियोगितामा कुल ३९ टिमको सहभागिता रहेको थियो ।

मन खुशी फाउण्डेशनमा हस्तकला : मन खुशी फाउण्डेशन गण्डकी प्रदेश र कास्कीको आयोजनामा पाँच दिने हस्तकला तालिम शनिवारदेखि कमलपोखरी बहुउद्देश्यीय भवनमा सुरु भयो । पोखरा महानगरपालिका वडा नं १३ विजयपुर डिही घर भइ हाल अमेरिका न्यू हेम्पार निवासी कर्णेल नरबहादुर गुरुङ तथा श्रीमती प्रेमा गुरुङको आर्थिक सहयोगमा तालिम संचालन भएको हो । तालिममा प्रशिक्षकद्वय दुर्गा गुरुङ र आसकुमारी गुरुङले सहजीकरण गरेका छन् । मन खुशी फाउण्डेशन गण्डकी प्रदेशका अध्यक्ष काशी गुरुङ र कास्कीका अध्यक्ष कृष्णकुमारी गुरुङले आफ्नो वडामा दिनभरी घरमा बसेका दिदीबहिनीहरूलाई तालिमले आय आर्जनमा केही सहयोग पुगोस भनेर तालिम संचालन गरिएको भने । फोटो-पोखरापत्र

पोखरामा कथक नृत्य प्रस्तुत

पोखरापत्र संवाददाता
पोखरा, २० असोज

नेपाल संगीत तथा नाट्य प्रज्ञा-प्रतिष्ठान, स्वामी विवेकानन्द साँस्कृतिक केन्द्र, काठमाडौं र गण्डकी प्रज्ञा-प्रतिष्ठान पोखराको संयुक्त आयोजनामा पोखरामा कथक नृत्य प्रस्तुती गरिएको छ । कार्यक्रमको मुख्य आर्कषणको रूपमा भारतकी स्थापित कथक नृत्य कलाकार तथा प्रशिक्षक रञ्जना फड्के रहेकी थिइन् । ३० वर्ष भन्दा बढी समयदेखि कथक नृत्यको क्षेत्रमा सक्रिय फड्केलाई नृत्य प्रस्तुत गर्न विगत १० वर्षदेखि कथक नृत्यमा सक्रिय बनिरहेका रसिला गांगुल र सुरवीले साथ दिएका थिए । गण्डकी प्रदेशका आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्री जित प्रकाश आले मगरको प्रमुख आतिथ्यतामा भएको कार्यक्रममा स्वामी विवेकानन्द साँस्कृतिक

केन्द्र, काठमाडौंको निर्देशक आशावरी बापट, नेपाल संगीत तथा नाट्य प्रज्ञा-प्रतिष्ठानको कुलपति निशा शर्माले कथक नृत्य तथा यो कार्यक्रम आयोजना गर्नुको कारण बारेमा समेत उपस्थित दर्शकलाई जानकारी गराए । यस अगाडि काठमाडौं र विराटनगरमा समेत यो कार्यक्रम भएको थियो । गण्डकी

प्रज्ञा-प्रतिष्ठानका कुलपति सुर्य खड्का विखर्चीको अध्यक्षतामा प्रतिष्ठानको भानु हलमा आयोजना भएको कार्यक्रममा उपकुलपति गोरे गुरुङले स्वागत र सदस्य सचिव मनकुमार श्रेष्ठले कार्यक्रम सञ्चालन गरेका थिए । गण्डकी प्रज्ञा-प्रतिष्ठानले यस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तर आयोजना गर्ने जनाएको छ ।

एसियाली खेलकुदमा नेपाललाई करातेमा ऐतिहासिक रजत पदक

पोखरापत्र संवाददाता
पोखरा, २० असोज

चीनको हाइभाउमा जारी १९औँ एसियाली खेलकुदअन्तर्गत नेपाललाई कराते खेलमा ऐतिहासिक रजत पदक प्राप्त भएको छ । केहीबेर अघि सम्पन्न फाइनल खेलमा नेपाली कराते खेलाडी एरिका गुरुङ पराजित भएसँगै नेपालले रजत पदकमा चित्त बुझाउनु परेको हो ।

महिला ६८ किलो तौल समूहमा १९ वर्षीया गुरुङ फाइनलमा काजाकिस्तानकी सोफ्या बेरुलसेभासित ३-० अङ्कले पराजित भएकी हुन् । नेपाललाई करातेमा एसियाली खेलकुदमा रजत पदक दिलाउने उनी पहिलो नेपाली खेलाडी बनेकी छिन् । यसअघि सम्पन्न सेमिफाइनलमा गुरुङले हङकङकी यान काई होलाई पराजित गरेकी थिइन् । गुरुङले यान काई होलाई ८-४ अङ्कले हराउँदै फाइनल यात्रा तय गरेकी थिइन् । शनिबार भएको क्वाटरफाइनल खेलमा गुरुङले जापानकी खेलाडी युजुकी सावाएलाई पराजित गरेकी थिइन् । दुवैबीचको खेल १-१ अङ्कको बराबरीमा सकिए पनि गुरुङ सेन्सु (पहिलो अङ्क जोडेको) आधारमा विजयी भएकी थिइन् । योसँगै नेपालले जारी १९औँ एसियाली खेलकुदमा दोस्रो पदक प्राप्त गरेको छ । यसअघि नेपालले महिला कबड्डीमा कास्य पदक जितेको थियो ।

पोखरापत्र संवाददाता
पोखरा, २० असोज

पोखरा महानगर खेलकुद विकास समितिको आयोजना पोखरामा शनिवारदेखि पोखरा महानगर स्तरिय अन्तर क्लव टी-२० क्रिकेट प्रतियोगिता सुरु भएको छ ।

पोखरा महानगर क्रिकेट संघको व्यवस्थापनमा सुरु प्रतियोगिताको पहिलो दिन साँग्रिला क्रिकेट क्लवले लेकसाइड क्रिकेट क्लवमाथि १ सय ६१ रनको फराकिलो जित निकाल्यो । सिब्रिन श्रेष्ठको धुवाँदार ब्याटिङमा साँग्रिलाले २० ओभरमा ३ विकेट गुमाए २ सय २० रनको योगफल तयार पारेका थियो । शतकिय पारी खेलेका सिब्रिनले ५० बलमा १ सय ३ रन बनाए । विपिन खत्रीले ११ बलमा ३० तथा रिकेश गुप्ताले २३ रन जोडे । लेकसाइडका बलरहरू नविन विश्वकर्मा, आविद आलम र रवि गुरुङले १/१ विकेट लिए ।

जितका लागि २ सय २१ रनको विशाल लक्ष्य पछ्याएको लेकसाइडले १६ ओभरमा सम्पूर्ण विकेट गुमाए ५९ रन मात्रै

बनाउन सक्यो । लेकसाइडका सन्देश ठकुरीले १८ तथा सन्दिप तिम्बिल्लीना र आविद आलमले ८/८ रन जोडे । साँग्रिलालाका विपिन खत्रीले ३ तथा सुदिप पौडेल र सिब्रिन श्रेष्ठले २/२ विकेट लिए । खेलमा चौतर्फि प्रदर्शन गरेका साँग्रिलालाका सिब्रिन श्रेष्ठ म्यान अफ द म्याच भए । उनले रत्नश्री जिम, इन्द्रमार्गको तर्फबाट एक महिनाको निःशुल्क कुपन प्राप्त गरे । प्रादेशिक क्रिकेट संघ गण्डकीका सदस्य ऋषिराम गौतमले उनलाई पुरस्कार प्रदान गरेका थिए । यसअघि शनिबारने हुने भनिएको आरके भिक्टोरियन र आदर्श युवा क्लव लेखनाथ विचको पहिलो खेल वर्षातका कारण रिजर्व डे'का लागि

सारिएको प्रतियोगिता संयोजक जिम्मी गुरुङले जानकारी दिए । राईजिड क्रिकेट क्लव, साँग्रिला क्रिकेट क्लव, पोखरा क्रिकेट क्लव, अरण्यज्योती क्रिकेट क्लव, कास्की क्रिकेट क्लव, आर के भिक्टोरी क्रिकेट क्लव, आदर्श युवा क्लव र लेकसाइड क्रिकेट क्लव गरि ८ टिमको सहभागितामा सुरु प्रतियोगिको आयोजक समितिका अध्यक्ष दीपक बहादुर गोदारले अम्प्यार अर्जुन उपाध्यायलाई बल हस्तान्तरण गरि उद्घाटन गरेका थिए । उद्घाटन समारोहमा पोखरा महानगर क्रिकेट संघका अध्यक्ष विरेन्द्र पुन, उपाध्यक्ष गोविन्द प्रधान लगायतले बोलेका थिए ।

देवघाटधामको विकासमा सरकारले सहयोग गर्छ : अर्थमन्त्री डा महत

रासस
दमौली, २० असोज

अर्थमन्त्री डा प्रकाशशरण महतले तनहुँको पवित्र धार्मिकस्थल देवघाटधामको विकासमा सरकारले सहयोग गर्ने बताउनुभएको छ । तनहुँको देवघाट गाउँपालिका-५ स्थित गलेश्वर आश्रममा शनिबार आयोजित कार्यक्रममा अर्थमन्त्री महतले

देवघाट धार्मिक तीर्थस्थल भएकाले यहाँ पूर्वाधार निर्माणमा सरकारको सहयोग बताउनुभयो । सो अवसरमा अर्थमन्त्री महतले गलेश्वर आश्रम नजिक गएको पहिरोको अवलोकन गर्नुभएको थियो । पहिरो नियन्त्रणका लागि सरकारले बजेट सहयोग गर्ने उहाँले प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभयो । देवघाट गाउँपालिकाका अध्यक्ष तिलबहादुर थापाले देवघाटको

विकास निर्माण, शिक्षा, स्वास्थ्य, पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रमा आवश्यक बजेट विनियोजन गरिदिन मन्त्री महतसमक्ष आग्रह गर्नुभयो । देवघाट विश्वभरका हिन्दू धर्मावलम्बीको गन्तव्यस्थल बन्दै गइरहेकाले यसलाई धार्मिक पर्यटनको केन्द्रको रूपमा घोषणा गर्न थापाले महतको ध्यानाकर्षण गराउनुभयो ।

कपालको उपचार

कपाल भर्न तुरुन्त रोक्ने तथा उमार्ने

के तपाई कपाल भरेर विनित हुनुहुन्छ ?

- कपाल कोर्दा, नुहाउदाँ समेत सय भन्दा बढी नियमित भरिहेको छ,
- चिसो समयमा कपालका समस्याहरू बढ्न सक्छन्
- कपालको वीच वीचमा टाटुपरेर भरिहेको छ, कपाल चिलाउने, चाँया पर्ने, चिसोको समयमा चाँया पर्ने, कपाल भर्ने तथा टाउकोमा घाउ खटिरा आउने जस्ता समस्या छन् ।
- कपाल भरिहेको कारणले भुसिलो, पातलो, छोटो भएको छ, कपाल समय अगाडै फुल्ने, टाउकोको अगाडिको भाग भर्ने, दाढी भर्ने, अनावश्यक रौं पलाउने भएको छ । यदि यस्ता समस्या तथा कपालका कुनैपनि समस्या भएका छन् भने एक पटक सम्पर्क राखी स्वास्थ्य लाभ लिनुहोला ।

सम्पर्क: पञ्चम आयुर्वेद क्लिनिक प्रा. लि.
पोखरा-१०, इन्द्रमार्ग, पोखरा रंगशाला नजिकै
फोन नं. ०६१-४३२२४२, ८८४६०६८८०६

प्यारालाइसिसका बिरामीको उपचार

विगत १८ वर्षदेखि सञ्चालित यस हस्पिटलमा विशेष घुटका साथ नयाँ तथा पुराना प्यारालाइसिसका बिरामीहरूको सफल उपचार भैरहेको जानकारी गराउँदछौं ।

प्रेसरले हानेर प्यारालाइसिस भएका बिरामीहरूको मात्र उपचार भइरहेको छ ।

लक्षणहरू :

- » शरिरको एक हरू नचले ।
- » मुख बाङ्गो भएको ।
- » खाना खान, बोल्न, पिसाब गर्न गाह्रो भएको ।
- » हिँड्न नसक्ने, खुट्टा हात लुला भएको ।

सम्पर्क:
स्पाक टि एण्ड डि हस्पिटल प्रा.लि.
पोखरा-८, न्यूरोड, सभामुह्योक
फोन नं. ०६१-५७१४०८, ६८५६०२६७५०, ६८६६१५३८०

के तपाईमा यौनसम्बन्धी समस्या छ

पुरुषमा देखिने:

- » शिग्रपतन, यौन सन्तुष्टी नहुने, यौन चाहना नहुने, लिङ्ग उत्तेजना नहुने, लिङ्ग चिलाउने, सरुवा यौन रोग, स्वप्नवेष, लिङ्गको आकार सानो हुने आदि ।

महिलाहरूमा देखिने:

- » स्तन सानो गिलो हुने, सेतो पानी बग्ने, योनी चिलाउने, तल्लो पेट दुल्ने, ढाढ दुल्ने, महिनाबारीमा गडबडी, यौन सन्तुष्टिमा कमी हुने आदि ।

सुन्दरता : अनुहारका सबै किसिमका चग, ढण्डीफोर कालोपोतो, अनावश्यक केटी वा फोकाहरू, दुवी, सेता दुवी, साथै अन्य चर्मरोगहरू ।

मलद्वार सम्बन्धी रोग : छारसुत्रद्वार पायल्स, फिस्टुला, फिसरको सफल उपचारका साथै मलद्वारमा मासु पलाएको, दिसा बस्त्र गाह्रो हुने, मलद्वार दुल्ने, पोल्ने, दिसासंग रगत बग्ने आदि समस्याहरूको सफल उपचार गरिन्छ ।

महिला वा पुरुषमा हुने (ब्याक्टोपेन) निःशक्तानपनको सफल उपचार

जाँच्ने समय: प्रत्येक दिन बिहान ९:०० बजेदेखि बेलुकी ५:०० बजेसम्म

सम्पर्क स्थान :
माता मनकामना आयुर्वेद क्लिनिक प्रा.लि.
नयाँबजार पोखरा (न्यू विवेक आयल स्टोर्सको घरमा)
फोन ०६१-५८९९४८, ९८४४३१९०४, ९८०६१७५७६५

नोट : नयाँ तथा पुराना बिरामीहरूले यथाशीघ्र सम्पर्क गर्नुहोला ।

सुक्ति-सुधा

जीवन दुःखपूर्ण छ जहाँ अस्तु लिएर बाँजुपर्छ । - लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा

सम्पादकीय

भूकम्प पीडितको अवस्थामा सुधार

बभाडमा मंगलवार दिउँसो चैनपुर नजिक केन्द्रविन्दु भएको ६.३ म्याग्निच्युडको भूकम्प गयो । अहिलेसम्म केही घाइते भएको र एक जनाको मृत्यु भएको समाचार सार्वजनिक भएको छ । विद्यालयलगायत सयभन्दा धेरै घर भत्केका छन् भने पीडितहरूलाई आकस्मिक सहायता स्वरूप पाल उपलब्ध गराइएको जानकारी स्थानीय प्रशासनले दिएको छ । भूकम्प पीडितहरू बाहिर बस्नुपरेको र सरकारले राहतमा तत्परता नदेखाएको आरोप स्थानीयको छासरकारको मुख नताकी एमालेको युवा संघ र राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीका सभापति रवि लामिछानेले राहत सामाग्री वितरण गरेका छन्। सुदूरपश्चिमका सांसदहरूले प्रधानमन्त्री पुष्प कमल दाहाल प्रचण्डलाई भेटेर राहत पुऱ्याउन माग गरेका छन् ।

भौगोलिक अवस्था र मौसमसमेतका कारण भूकम्पबाट भएको क्षतिको सबै विवरण आइनसक्नु स्वाभाविकै हो । तर, सरकार पनि विवरण र निवेदन पर्खेर बस्नु भने हुँदैन । अभ्र प्रधानमन्त्रीको निर्देशन दिनुपर्ने जस्तो गरि कुनै परिपाटी हटाउनुपर्छ । स्थानीय प्रमुख जिल्ला अधिकारीले 'पाल बाँडिएको तर अरू सहयोगका लागि निवेदन नआएका' जस्ता कथनबाट राज्यको संवेदनहीन चरित्र र अभ्यास उजागर भएको छ ।

नेपालको राज्य संयन्त्र सङ्कटका बेलामा पनि पूर्वीक्रियाशील हुँदैन।स्थायी सरकार भनेको निजामती कर्मचारी हो। मानवीय सहायता उपलब्ध गराउन पनि सरकारी निकायले निवेदन वा आदेश खोज्नु अमानवीय हुन्छ । आपतका बेला कसरी चल्नुपर्छ भन्ने सिकाइने विषय होइन । आफ्नो विवेक र मानवीय आधारमा हेर्नुपर्छ । यसैले भूकम्पपीडितको खोजी, उद्धार र आकस्मिक मानवीय सहायताका लागि सम्बन्धित निकायका पदाधिकारीले आदेश वा निवेदन पर्ख्नु उचित होइन । प्रशासनिक प्रक्रियाभन्दा मानव जीवनलाई महत्त्व दिनुपर्छ ।

त्यसै पनि सुदूरपश्चिम, कर्णाली र मधेसमा राज्यले वास्ता गर्दैन भन्ने परेको देखिन्छ । त्यसमाथि विपत्तिका बेलामा आकस्मिक सहायताका लागि समेत उदासीनता देखियो भने तिनको चित्त थप दुख्नेछ । यसैले स्वच्छ खानेपानी, आवश्यक उपचार, खानेबस्ने व्यवस्था, बालबालिकाको पठनपाठनमा पीडितले अभावको अनुभव गर्नु नपर्ने सुनिश्चित गरियोस् । यति प्रबन्ध मिलाउन पनि कसैको आदेश वा निवेदन पर्खेर अलमलाने गर्नु हुँदैन ।

तापाईको आज

मेष	: शत्रुको भय	तुला	: सम्मान मिलेछ
वृष	: भ्रमेला बड्ने	वृश्चिक	: आर्थिक समस्या
मिथुन	: कार्यमा सफलता	धनु	: मानसिक तनाव
कर्कट	: मन चञ्चल	मकर	: शारीरिक भ्रमेला
सिंह	: सहयोग मिलेछ	कुम्भ	: व्यापारमा लाभ
कन्या	: सत्कार मिलेछ	मीन	: अपत्यसित लाभ

हरिसिद्धि भविश्यवाणी केन्द्र

पोखरा-१६, जोगिमणीमार्ग, मोबाइल: ९८५६०२०५८६

चिना, टिप, हस्तरखा, आखत, माटो हेर्नका लागि सम्भन्नुहोस् ।

उद्देश्यमा नचल्दा सहकारी समस्यामा : कृषि मन्त्री जिरी

पोखरापत्र संवाददाता
पोखरा, २० असोज

कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्री महेन्द्रध्वज जिरीले उद्देश्य अनुरूप सञ्चालक समितिले सहकारी नहँव्दा लाखौं उपभोक्ता ठगिएको बताएका छन् । मन्त्री जिरीले ब्याजको लोभ गर्दा सहकारी संस्थाहरू धारासायी बनेको समेत बताए । सुख र दुःखमा साथ दिनु पर्ने सहकारीले रातारात धनी हुने र धान्ने नसक्ने करोडौंको कारोबार गर्दा सहकारीबाट देशभर आम मानिसहरू पीडित बनेको बताए ।

कर्मचारी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था पोखराको १६ औं वार्षिक साधारण सभा उद्घाटन गर्दै कांग्रेस नेता एवं मन्त्री जिरीले खुल्ला बैठक र प्रजातन्त्रका आस्था राख्ने कर्मचारी मात्र सेयर सदस्य भएको सहकारी नमुना बन्नु पर्नेमा जोड दिए । सदस्य वृद्धि गरेर, पारदर्शी र जिम्मेवार बनेर, इमान्दारिताको पाठ सवैलाई सिकाएर कर्मचारी सहकारी सक्षम हुनेमा आफू विश्वस्त भएको बताए । सहकारीले सवैलाई पाठ सिकाउने र नीति, व्यवहार यस्तो हुनु पर्ने भन्दै नमुना सहकारी बनाउन मन्त्री जिरीले सुझाव दिए । सहकारीका अध्यक्ष महेशकुमार सिन्देलको अध्यक्षतामा भएको सभामा कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालयका सचिव सहदेव प्रसाद हुमागाँईले राम्रो गर्ने सहकारी मन्त्रालयको लिस्टमा परेको बताउँदै ऐन, नियम र विनियमलाई पूर्ण कार्यान्वयन गरे गण्डकी प्रदेशमा समस्या नआउने उल्लेख गरे । कार्यक्रममा कृषि विकास निर्देशनालयका महानिर्देशक

वासुदेव रेग्मी, नेपाली कांग्रेस गण्डकी प्रदेश कर्मचारी प्रशासन विभागका सचिव सुरेन्द्रप्रसाद अधिकारी, नेपाल निजामति कर्मचारी युनियन केन्द्रीय उपाध्यक्ष एवं गण्डकी प्रदेश संयोजक दिपक रेग्मी, संघका केन्द्रीय सदस्य बन्दी पौडेल, सहकारीका सचिव एवं नेपाल निजामति कर्मचारी युनियन कास्कीका अध्यक्ष सुरेशकुमार श्रेष्ठले कर्मचारी सहकारी हेरक कोणबाट उत्तम रहेको बताएका थिए । सहकारीका सल्लाहकार संयोजक रामजीप्रसाद कोइराला, सहकारीका उपाध्यक्ष बन्दी पौडेल, सहकारीका सञ्चालक सदस्य तथा कार्यक्रम सञ्चालक केदार सापकोटा, लेखा सुपरीवेक्षण समितिका संयोजक हेरम्ब शर्मा पौडेल लगायतले सहकारीको नीति, योजना तथा भावि कार्यक्रम बारे उल्लेख गरेका थिए । कर्मचारी बचत तथा ऋण सहकारीले विभिन्न विधामा पुरस्कार प्रदान गरेको छ । सहकारीमा कार्यरत कर्मचारी मध्ये साधना ढुंगाना पुरस्कृत भएकी थिइन् । सहकारीले जेष्ठ नागरिक तर्फ शंकरप्रसाद कोइराला, सदस्य अभियान्तामा केदार धमला र अञ्जना पोखरेल, सेयर सदस्य तर्फ टिकाराम बराल,

शारदा सिन्देल, रचना गुरुङ, राजेन्द्रप्रसाद पौडेललाई मायाको चिनो र प्रमाणपत्रले सम्मान गरिएको सहकारीका कार्यालय प्रमुख निरोज मल्लले जानकारी दिए । वार्षिकोत्सवको अवसरमा उत्कृष्ट कारोबार गर्ने शिव परियार र सुस्मिता कार्कीलाई, बचत कर्ताको तर्फबाट विष्णु गुरुङ र होमनाथ भण्डारीलाई सम्मान गरिएको सहकारीका व्यवस्थापक शारदा गिरीले जानकारी दिइन् । यस्तै बाल बचतमा वत्सल पौडेलले पुरस्कार प्राप्त गरेका थिए भने शैक्षिक पुरस्कारमा संकल्प सिन्देल, अधिश ढकाल, मनाकामना गौतम, चन्द्रकाला बस्नेत, आशा कोइराला, आशिष सिन्देल, इजिता जोशी पुरस्कृत भएका थिए । ६ सय ९४ जना सेयर सदस्य रहेको कर्मचारी बचत तथा ऋण सहकारीमा २ करो ५६ लाख ५० हजार सेयर पुजी, ५ करोड ६१ लाख ५१ हजार बचत, ७ करोड, ४७ लाख ७० हजार ऋण लगानी रहेको सहकारीले जनाएको छ । नेपाल निजामति कर्मचारी युनियन तथा सार्वजनिक सेवा कर्मचारी संघसंग आवद्ध कर्मचारीहरू सेयर सदस्य रहेको सहकारीले सामाजिक उत्तरदायित्वको विभिन्न कार्य गर्दै आएको छ ।

शुभकामना महिला बिकास केन्द्र १९ औं वर्षमा

पोखरापत्र संवाददाता
पोखरा, २० असोज

महिलाहरूको क्षमता नेतृत्व सहित सामाजिक कार्य लागी स्थापीत शुभकामना महिला बिकास केन्द्र को १९ औं वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न भएको छ ।

सो साधारण सभाको शुभारम्भ गर्दै केन्द्र का पुर्व अध्यक्ष एवं जाल्या देबी महिला उद्धार समुहमा अध्यक्ष राधिका थापा ले महिलाहरूको सामाजिक सकृयाताले समाजमा महत्वपुण भुमिका रहेको बताइन । केन्द्रले समाजमा पछि परेका महिलाहरूलाई नेतृत्वमा पुरायाएकाले अब को समय नेतृत्व र क्षमता विकासमा लाग्नु पर्ने बताइन । कार्यक्रममा सिर्दाथ

क्लवका अध्यक्ष इन्दिरा मसानी, संस्थापक अध्यक्ष तिर्थ श्रेष्ठ, सल्लाहकार कृष्ण थापा, गणेश छवि लगायतले केन्द्र को भुमिका सकारात्मक रहेकाले शिक्षा विकास मा लाग्नु पर्ने बताए । केन्द्रका अध्यक्ष ज्ञानु श्रेष्ठ को सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा पुर्व अध्यक्ष भवनी माकाजु,

उपाध्यक्ष लक्ष्मी गुरुङ, सचिव सावित्री श्रेष्ठ, कोषाध्यक्ष पुष्पा श्रेष्ठ लगायतले संस्थाको विविध बिषयमा आ आफ्नो भनाई राखेका थिए । कार्यक्रम केन्द्रका विविध विषयमा उतीण भएका विधार्थी तथा सहयोग हरु लाई सम्मान गरिएको छ ।

अर्थमन्त्री डा महतद्वारा गलेश्वर आश्रमको पहिरो निरीक्षण

पोखरापत्र संवाददाता
दमौली, २० असोज

अर्थमन्त्री डा प्रकाशशरण महतले पहिरोको जोखिममा परेको तनहुँको देवघाट गाउँपालिका-५ स्थित गलेश्वर आश्रमको निरीक्षण गर्नुभएको छ । शनिवार देवघाट आइपुग्नुभएका अर्थमन्त्री डा महतले पहिरोको जोखिममा परेको उक्त आश्रमको निरीक्षण गर्नुभएको हो ।

निरीक्षणका क्रममा अर्थमन्त्री महतले आश्रमका बारेमा जानकारी लिँदै पहिरो नियन्त्रणका लागि भइरहेको कामका बारेमा चासो राख्नुभएको थियो । निरीक्षणपश्चात् अर्थमन्त्री महतले पहिरो नियन्त्रणका लागि

सङ्घीय सरकारकोतर्फबाट बजेट विनियोजन गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभयो ।

गत वर्ष असोजमा वेणी नजिक रहेको गलेश्वर आश्रम नजिकै पहिरो खसेपछि आश्रम जोखिममा परेको थियो । पहिरो नियन्त्रणका लागि गण्डकी प्रदेश सरकारको सहयोगमा जलस्रोत तथा सिँचाइ विकास डिभिजन कार्यालय तनहुँले बोलपत्र (टेन्डर) प्रक्रिया सुरु गरेको जनाएको छ ।

बोलपत्रका लागि कार्यालयका तर्फबाट शुक्रबार स्थलगत अवलोकन भएको देवघाट गाउँपालिका-५ का वडाध्यक्ष एवं गाउँपालिकाका

प्रवक्ता पूर्णबहादुर कुँवरले जानकारी दिनुभयो । उहाँका अनुसार गण्डकी प्रदेश सरकारको सहयोगमा रू दुई करोड बराबरको टेन्डर आह्वान गर्ने तयारी भएको छ । "त्यति रकमले पुग्दैन भनेर हामीले अर्थमन्त्रीको ध्यानाकर्षण गराएका छौं", कुँवरले भन्नुभयो, "उहाँका तर्फबाट सङ्घीय सरकारले पनि सहयोग गर्ने प्रतिबद्धता आएको छ ।" उहाँका अनुसार २०७२ को भूकम्पपछि थिलोथिलो बनेको यो ठाउँमा गत वर्षको पहिरो खसेको थियो । सम्बन्धित निकायले बेलैमा चासो नदिँदा गलेश्वर आश्रम नै जोखिममा परेको गुनासो छ ।

'कुरैकुराको खेती' लोकार्पित

पोखरापत्र संवाददाता
पोखरा, २० असोज

लेखक शिव सस्मितको हास्यव्यङ्ग्य निबन्ध सङ्ग्रह 'कुरैकुराको खेती' लोकार्पण गरिएको छ । विश्व नेपाली साहित्य महासङ्घ, गण्डकी प्रदेश समितिद्वारा आयोजित 'भर्चुअल' कार्यक्रममा लेखक स्वयंले कृतिको लोकार्पण गर्नुभयो ।

भुँडीपुराण प्रकाशनले पाठकमाफ्र ल्याएको उक्त कृतिमा १३ वटा निबन्ध सङ्ग्रहित छन् । समीक्षक रामप्रसाद सुवेदीले लेखक सस्मितबाट नेपाली हास्यव्यङ्ग्य साहित्यले गर्हकिलो पुस्तक पाएको धारणा राख्नुभयो । "हास्य गुणले ओतप्रोत छोटो र चोटिला निबन्ध यस पुस्तकमा छन्, पढ्दा कुनै पद यार लाग्दैन", उहाँले भन्नुभयो, "नेपाली समाजका विकृति र विसङ्गतिप्रति सजीव ढङ्गले कटाक्ष गरिएको छ । निबन्धमा प्रयुक्त भाषा र शैली पनि मौलिक छ ।" आत्मपरक शैलीमा लेखिएको उक्त निबन्ध सङ्ग्रह उतारता, तार्किकता, सङ्क्षिप्तता जस्ता गुणले युक्त रहेको समीक्षक सुवेदीले बताउनुभयो ।

नेपालबाट मनसुन बाहिरियो

रासस
काठमाडौं, २० असोज

नेपालको सुदूरपश्चिम तथा कर्णाली प्रदेशको पश्चिम भू-भाग भएर यस वर्षको मनसुन बाहिरिएको छ । बाँकी भू-भागबाट पनि केही दिनमा मनसुन बाहिरिने सम्भावना रहेको जल तथा मौसम विज्ञान विभाग, मौसम पूर्वानुमान महाशाखाले जनाएको छ । महाशाखाले शुक्रबार राति विशेष मौसम बुलेटिन निकालेर नेपालबाट मनसुन बाहिरिनु सुरु भएको जनाएको हो ।

महाशाखाका मौसमविद् गोविन्दकुमार भुक्ता अनुसार नेपालबाट मनसुन पूर्ण रूपमा बाहिरिन अझै केही दिन लाग्नेछ । "देशको पश्चिम भेग भएर शुक्रबारबाट मनसुन बाहिरिन सुरु भएको छ । बाँकी भेगमा मनसुन कायमै रहेकाले आगामी तीन दिन हल्कादेखि मध्यम वर्षाको सम्भावना रहेको छ", उहाँले भन्नुभयो ।

नेपालमा मनसुन बाहिरिनुको औसत मिति अक्टोबर २ तारिख भए पनि यस वर्षको

"काव्यात्मक शैलीले निबन्धलाई पठनीय बनाएको छ, कतै वर्णनात्मक त कतै व्याख्यात्मक शैलीलाई पनि लेखकले पछि याएको पाइन्छ", उहाँले भन्नुभयो । प्रा डा षडानन्द पौडेलले हास्यव्यङ्ग्य साहित्य लेखनका क्षेत्रमा धवलागिरि क्षेत्र पछाडि परिरहेका बेला म्याग्दीका लेखक सस्मितको स्तरीय निबन्ध कृति पाठकमाफ्र आएको बताउनुभयो । उहाँले पुस्तकले हास्यव्यङ्ग्यका मार्फत समाजका विविध विषय र पात्रका प्रवृत्तिलाई उल्लेखको बताउनुभयो । कृतिमा 'लाइन', 'बेर', 'भोला सम्मेलन', 'कुरैकुराको खेती' लगायत शीर्षकमा निबन्ध सङ्ग्रहित रहेको लेखक सस्मितले जानकारी दिनुभयो । समाजमा देखेभोगेका विषय र बेथितिलाई लेखनका माध्यमबाट उजागरको प्रयास गरेको उहाँको भनाइ थियो । म्याग्दीको बेनी नगरपालिका-६ मा जन्मनुभएका उहाँको यसअघि 'डायरीमा टाकेहरू' हास्यव्यङ्ग्य निबन्ध सङ्ग्रह प्रकाशित भइसकेको छ । लेखक सस्मितको उपन्यास कृति 'धुमिल आकाश' सहित, कविता र गजल सङ्ग्रह पनि प्रकाशित छन् ।

मनसुन औसत मितिभन्दा केही दिन ढिलो बाहिरिएको भन्ने बताउनुभयो । उहाँका अनुसार बङ्गालको खाडीको उत्तर-पश्चिम भागमा विकास भएको न्यूनचापीय क्षेत्रको प्रभावले मनसुन बाहिरिनुमा ढिलाई भएको थियो । नेपालमा मनसुन भित्रिने सरदर मिति जुन १३ हो । यस वर्ष सरदर मितिभन्दा एक दिन ढिलो अर्थात् जुन १४ तारिख (जेठ ३१ गते) मनसुन भित्रिएको थियो । नेपालको पूर्वी तथा मध्य भू-भागमा हाल बङ्गलादेश र आसपास रहेको न्यूनचापीय क्षेत्रको प्रभावले बदली र वर्षा गराएको महाशाखाले उल्लेख गरेको छ । आइतबार कोशी, बागमती र गण्डकी प्रदेशमा आंशिकदेखि सामान्य बदली रही बाँकी प्रदेशमा आंशिक बदलीदेखि सामान्यतया मौसम सफा रहनेछ । कोशी, बागमती र गण्डकी प्रदेशको पहाडी भू-भागका थोरै स्थानहरूमा मेघ गर्जन/चट्टासहित हल्का देखि मध्यम वर्षाको सम्भावना रहेको छ ।

'कैद मिनाहा दिने कानुनी व्यवस्था गलत'

रासस
काठमाडौं, २० असोज

नेपाली कांग्रेसका महामन्त्री विश्वप्रकाश शर्माले अदालतबाट दोषी ठहर भएकाहरूलाई सत्ताको आडमा कैद मिनाहा दिने कानुनी व्यवस्था गलत भएको बताउनुभएको छ ।

कांग्रेस भापाको जिल्ला सम्मेलनलाई सम्बोधन गर्दै महामन्त्री शर्माले कानुनी शासन भएको लोकतान्त्रिक मुलुकमा सत्ताको दुरुपयोग गरेर कैद मिनाहा गर्ने प्रचलन बढ्दै जाँदा जनतामा असन्तुष्टि बढेको बताउनुभयो । "सोभै नेताहरूले राष्ट्रपति प्रयोग गरेर कैदमा आममाफी दिनु गलत हो", महामन्त्री शर्माले भन्नुभयो, "माफी नै दिनुपर्दा पीडित परिवारको सहमतिमा मात्र दिइने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्छ ।" उहाँले पीडित परिवारको सहमतिबेगर कुनै पनि आममाफी दिन नहुने बताउनुभयो । साउदी अरबजस्ता

मुलुकमा मृत्युदण्ड घोषणा भइसकेका अभियुक्तलाई समेत आममाफी दिने चलन रहेको चर्चा गर्दै महामन्त्री शर्माले भन्नुभयो, "त्यहाँ मृत्युदण्डको फैसला भइसकेका व्यक्तिलाई पनि 'ब्लड मनी' का आधारमा सजायबाट माफी दिने चलन नभएको होइन । तर, त्यो 'ब्लड मनी' स्वीकार गर्ने कि नगर्ने भन्ने कुरा राजकीय सत्ताले होइन, पीडित परिवारले निर्णय गर्छ ।" भ्रष्टाचारविरुद्धको फाइल खोलेर गठबन्धन सरकारले राम्रो कार्य गरेको बताउँदै महामन्त्री शर्माले सरकारले राम्रो काम गर्दा समर्थन र नराम्रो काम गरे विरोध जनाउने नीति लिएको स्पष्ट पार्नुभयो । उहाँले शिक्षा विधेयकमा सरकारले कमजोरी गरेको हुँदा नेपाल शिक्षक महासङ्घसँग भएको सहमतिको हुबहु पालना गर्दै संशोधनसहित विधेयक सदनमा ल्याउन सरकारलाई आग्रह गर्नुभयो ।

बैसी भर्न थाले भेडीगोठ

रासस
बागलुङ, २० असोज

गत जेठमा लेक चढेका भेडीगोठ धमाधम बैसी भर्न थालेका छन्। लेकबाट भेडीगोठ बैसी भर्न थालेपछि बागलुङको निसीखोला, तमानखोलारदोरपाटनलगायतका क्षेत्र भेडाबाखाका बथानले भरिएका छन्।

लेकमा जाडो सुरु हुन थालेको र चाडबाड नजिकिएसँगै भेडीगोठ बैसीतिर सारिएको हो। जेठ पहिलो सातादेखिनै लेक उकिलएका भेडीगोठ असोज पहिलो सातादेखि बैसी भर्न सुरु गरेका हुन्। बर्खामा बैसीमा घाँस अभाव हुने र लेकमा प्रशस्त पाइने हुँदा भेडी गोठाले हरेक वर्ष लेक-बैसी गर्ने गर्छन्। पश्चिम बागलुङको माथिल्लो क्षेत्रका अधिकांश किसानका लागि लेकबैसी गर्नु परम्परानै हो। एकै परिवारले दुई सयदेखि एक हजार वटासम्म भेडा पाल्दै

आएका छन्। गोठालाहरू हप्तौंको यात्रा गरी बुकी चढ्ने र बैसी भर्ने गर्छन्। बैसीमा भन्दा बुकीमा भेडाबाखाका लागि चरन क्षेत्र र पोषिलो घाँस पर्याप्त पाइन्छ। यतिबेला तिलाचन, रिग, पातीहाल्ने, सोलेडौँडा, भर्कोबाङलगायतका क्षेत्रमा भेडाका बथान भेटिन्छन्। यो समय भेडाबाखा बिक्री गर्ने सिजन भएको हुँदा गोठालाहरू बैसी भरेर बजार तिर लाम्ने गर्छन्। बैसी भरेका गोठालेहरू अब केही दिनमै मुख्य-मुख्य सहरसम्म हप्तौं दिन हिँडेर भेडाबाखा बेच्न जान्छन्। यहाँबाट भेडा बिक्रीका लागि केही बुर्तिबाङ, खर्बाङ, गुल्मीको वामी, रिडी, पाल्पा हुँदै बुटवलसम्म र कोही गलकोट, बागलुङ, पर्वतको कुश्मा हुँदै पोखरासम्म जाने तयारीमा छन्।

गत बैशाखमा परेको बेमौसमी हिमपातले भेडा मर्दा यसवर्ष ठूलो नोकसानी बेहोर्नु

परेको निसीखोलाका प्रेमबहादुर बुढा मगरले बताउनुभयो। चैतको अन्तिम साता लेकमा भेडा लिएर गएको भन्दै लेकमा पुगेको केही दिनमै लगातार एक सातासम्म परेको वर्षा र हिमपातले आफ्ना १७ वटा भेडा मरेको बताउनुभयो। चिसोले भेडाहरू मर्दा एक सातामै रु साढे तीन लाखको नोकसानी भएको र यसवर्ष थोरै मात्र भेडा बिक्री गर्ने योजना रहेको उहाँको भनाइ छ। “चाडपर्व नजिकिएको र लेकमा चिसो बढ्दै गएकोले गोठ बैसी फारेका हौं, अरुले पनि भर्दै छन्, अबको एक सातासम्म सबै भेडीगोठ तल फरिसक्छन्”, उहाँले भन्नुभयो, “भेडाले धेरै चिसो खटाउन सक्दैनन्, वैशाखमा हिउँले धेरै मरे, फेरि पनि मर्लान् हुँ”। भेडापालक बलबहादुर घर्ती मगरले यस वर्ष भेडा बैसी भर्न समयमा वर्षा हुँदा समस्या भएको बताउनुभयो। असोज ११ मा बैसी भर्न सुरु गरे पनि लगातार

परेको पानीका कारण असोज १७ गते मात्रै यहाँ आइपुगेको उहाँको भनाइ छ। करिब चार हजार सात सय मिटरको उचाइमा अर्वास्थित बुकीमा ह्वात्तै चिसो बढेको उहाँले बताउनुभयो। अहिले आफ्ना रैथाने जातका ७० बोका तथा बाख्रा र करिब एक सय भेडा रहेको घर्ती मगरको भनाइ छ। स्थानीय कुलबहादुर विकले पछिल्लो समय भेडापालन गर्नेको सङ्ख्या कम हुँदै गएको बताउनुभयो। आफूहरूले धेरै भेडाबाखा पाल्न नसक्ने र युवा पुस्ताले यसतर्फ चसो नदिँदा भेडागोठालेको सङ्ख्या घट्दै गएको बताउनुभयो। ६७ वर्षीय विकले पहिले आफूले आठ सयसम्म भेडापालेको अनुभव सुनाउँदै अहिले एक सय पचासको हाराहारीमा मात्रै भेडा पालेको बताउनुभयो। दुई छोरा र एउटी छोरी भए पनि उनीहरूले भेडापालनमा चासो नदिएको उहाँको भनाइ छ।

पोखरापत्र संवाददाता
पोखरा, २० असोज

पोखरामा साना साना बालबालिकाको प्रतिभा प्रस्फुटन गर्ने कार्यक्रम मन्टेश्वरी चाइल्ड ट्यालेन्ट शो सम्पन्न भएको छ। मन्टेश्वरी एसोसिएसन कास्कीको आयोजनामा भएको कार्यक्रममा ३२ मन्टेश्वरी स्कुलबाट ४ सय ४० विद्यार्थीले भाग लिएका थिए। विद्यार्थीहरूले राष्ट्रभक्ती, लोकसंस्कृति, प्रकृति, योगा थिमका गीतहरूमा नृत्य प्रस्तुत गरेका थिए। पोखरा सभागृह हलमा सम्पन्न कार्यक्रम शुभारम्भ गर्दै गण्डकी प्रदेशका सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्री शुसिला सिंखडाले भविष्यका कर्णधार साना साना बालबालिकालाई आफ्नो भाषा, भेषभुषा र संस्कृतिका बारेमा पनि जानकारी दिन यस्ता कार्यक्रम महत्वपूर्ण हुने बताउनुभयो। उहाँले कितावी ज्ञानले मात्रै विद्यार्थीको शिक्षा पुर्ण नहुने बताउँदै शिक्षण पद्धती र सिकाइले पनि बाल मानसिकतामा फरक पर्ने हुनाले सोही मुताविकको सिकाइ हुनपर्ने बताउनुभयो। मन्टेश्वरी चाइल्ड केयर गर्ने संस्था मात्रै नभई शिक्षा दिने संस्था पनि भएको सन्देश प्रवाहका लागि ट्यालेन्ट शोको

आयोजना गरिएको मन्टेश्वरी एसोसिएसन कास्कीका अध्यक्ष शाल्मी बास्तोला मर्सानीले बताउनुभयो। संस्थापक अध्यक्ष अरुणा शेरचनले साना बालबालिकाहरूमा पनि प्रतिभा हुन्छ भन्ने महसुस गराउन पनि कार्यक्रम आयोजना गरिएको बताउनुभयो। कार्यक्रममा आयोजक संस्थाका संस्थापक अध्यक्ष अरुणा शेरचन, अध्यक्ष शाल्मी बास्तोला मर्सानी, उपाध्यक्ष सावित्री थापा मोक्तान, प्याब्सन कास्कीका अध्यक्ष मथुराप्रसाद पौडेल, लेखनाथ उद्योग वाणिज्य संघका महासचिव जानकी पराजुली, कार्यक्रम संयोजक रिता पौडेल, रुपा गाउँपालिकाका अध्यक्ष नवराज ओम्हा लगायतले बालबालिकाहरूको

आत्मविश्वास र अन्तर्निहित प्रतिभा प्रस्फुटनका लागि यस्तो खालका कार्यक्रमको आवश्यकताका बारेमा बोलेका थिए। ट्यालेन्ट शोमा सहभागी ३२ स्कुलका ४ सय ४० बालबालिकालाई मायाको चिनो द्वारा सम्मान गरिएको थियो। एउटा नृत्यमा बढीमा १६ जना बालबालिकाले प्रस्तुति राखेको उक्त कार्यक्रममा दशैका नवदुर्गा, गणेश प्रार्थना, कौरा नृत्य, विभिन्न जातजातीका भेषभुषा सहितको नृत्य, सेभ द टाइगर थिमको नृत्य, योगासन आदि प्रदर्शन गरिएको थियो। संस्थाका अध्यक्ष शाल्मी बास्तोला मर्सानीको अध्यक्षतामा भएको कार्यक्रमको सञ्चालन सचिव जर्नादन सुवेदी, संयोजक रिता पौडेल र सञ्चारकर्मी सन्जय मल्लले गरेका थिए।

उपभोक्ताको पहिलो रोजाइमा मुस्ताङको स्याउ

रासस
बागलुङ, २० असोज

मुस्ताङको स्याउ भित्रिन थालेपछि बागलुङमा फलफूलको बजार फस्टाउन थालेको छ। असोज लागेसँगै मुस्ताङको स्याउले बागलुङमा बजार पाउन थालेको छ। पछिल्लो समय यहाँका हरेक फलफूल पसलमा मुस्ताङको स्याउ देखिन्छ। अधिकांश उपभोक्ताले मुस्ताङको स्याउ खोज्ने भएकाले अन्य स्याउको तुलनामा असोज लागेपछि यसको कारोबार बढी हुन थालेको फलफूल व्यापारी शङ्कर रेग्मीले बताउनुभयो। उहाँका अनुसार स्याउको माग अत्यधिक भएका कारण बागलुङ नगरपालिकाले उपभोक्ताको हितका लागि मुस्ताङको स्याउको मूल्य निर्धारण गरेको छ। अन्य स्याउको तुलनामा सस्तो र स्वादिष्ट भएकाले छिमेकी

जिल्लाको स्याउको माग यहाँ उच्च रहेको उहाँको भनाइ थियो। अधिपछि भारत चीनबाट आएको स्याउ बिक्री गर्ने यहाँका व्यापारीले समेत असोज लागेपछि मुस्ताङको स्याउको ठूलो मात्रामा कारोबार गरिरहेका छन्। दसै र तिहारमा कोसेलीका रूपमा स्याउलाई प्रमुख मानिँदै आएको बागलुङमा मुस्ताङको स्याउ 'ब्रान्ड' बनेको स्थानीय उपभोक्ता हरिश आचार्यले बताउनुभयो। “मुस्ताङको स्याउ भनेपछि अलग्गै हुन्छ, नजिकमा उत्पादन भएको हुनाले समेत होला यहाँका धेरै उपभोक्ताले असोज लागेपछि मुस्ताङको स्याउ पाएसम्म अरू खरिद गर्दैनन्”, उहाँले भन्नुभयो, “बागलुङ बजारका हरेक फलफूल पसलमा मुस्ताङको मात्रै स्याउको माग छ। बागलुङ नगरपालिकाले स्याउको मूल्य समेत निर्धारण गरेको

छ। जसले चाडबाडमा स्याउमा कालोबजारी गर्न रोकिन्छ।” दसै-तिहारको नआउँदै मुस्ताङको स्याउको अहिले नै अर्डर आउन थालेको फलफूल व्यापारीले बताएका छन्। दसैमा मुस्ताङको च्याङ्ग्रासहित स्याउ कोसेली लैजाने गरेको पाइन्छ। हालसम्म बागलुङमा च्याङ्ग्रा भने भित्रिएका छैनन्। दसै तिहारलाई मुस्ताङमा भ्रमणको उपयुक्त सिजनका रूपमा लिने गरिन्छ। मुस्ताङ भ्रमणमा पुगेका अधिकांशले फर्कने समयमा मुस्ताङको स्याउ र च्याङ्ग्रा लिएर फर्कने गरेका स्थानीय बताउँछन्। बागलुङसहित म्याग्दी, मुस्ताङ, पर्वत लगायतका जिल्लामा कोसेलीका रूपमा मुस्ताङ्गी स्याउ निकै प्रयोगमा आउने गरेको व्यापारी रेग्मीले बताउनुभयो। अहिले बजारमा मुस्ताङको स्याउको कारोबार सुरु

भइसकेको उहाँको भनाइ थियो। “अधिपछि भारत र चीनको स्याउ बढी बिक्री हुन्छ। एक हप्ता भयो मुस्ताङको मात्रै स्याउ बिक्री भइरहेको छ।

चाडपर्व भित्रिन थालेपछि फलफूलको माग बढ्न थालेको हो”, रेग्मीले भन्नुभयो, “अब तिहारसम्म मुस्ताङको मात्रै स्याउ बिक्री हुन्छ। स्वादिष्ट भएर पनि होला उपभोक्ताको माग पनि यही स्याउमा बढी छ।” दसै-तिहारमा छुट्टीमा घर जान लागेका कर्मचारीका परिवारले स्याउ र आलु ल्याउन आग्रह गर्ने गरेको फलफूल व्यापारीले बताउँदै आएका छन्। बागलुङ सरुवा भएर आउने जुनसुकै कर्मचारीलाई घरबाट मुस्ताङको स्याउ, ढोरपाटनको आलु र ताराखोलाको भाङ्गो किनेर ल्याउने सुझाव आउने गरेको उनीहरू बताउँछन्।

पोखरापत्र संवाददाता
पोखरा, २० असोज

गण्डकी अटो मेकानिकल वर्क्स एसोसिएसन को ३० औं बाष्पीक उत्सवको अवसरमा रत्तदान गरीएको छ। संस्थाले हरेक वर्ष गदै आएको रत्तदान को शुभारम्भ संस्थाका सल्लाहकार ७५ औं पटक का रत्तदाता कृष्ण बहादुर थापालाई ब्लड ब्याग बितरण गदै बरिष्ठ डाक्टर युत्त नारायण रेग्मीले रत्तदानको कारण विरामी को सेवा सँगै आफ्नै स्वास्थ्यमा सकारत्मक भावना दिने बताए। रत्तदान निरोगीको प्रमाण भएकाले मानबिय कार्यमा उमेर पुगेका सबैले रत्तदान गनुपर्ने बताए। एसोसिएसनका अध्यक्ष सन्तोष कुमार मिश्र को सभापतित्वमा भएको

कार्यक्रममा अटो ब्यवसायी महासंघका उपाध्यक्ष कुल बहादुर नेपाली, नेपाल रेडक्रस गण्डकी प्रदेश अध्यक्ष सुर्य प्रसाद ढकाल, पुर्व अध्यक्ष सनत कुमार भट्टराई, ताल नगरी साप्ताहिक का प्रकासक सुर्य सिकारु, मानव अधिकार तथा शान्ती समाज का उपसभापति राम कृष्ण ढुङ्गाना, आकस्मीक रत्तदान समुहका ब्यवस्थापक हरिश्चन्द्र

शर्मा, टियु, टायर ब्यवसायी का अध्यक्ष चन्द्रेश्वर बस्ताकोटी, उपाध्यक्ष कृष्ण खाड, कार्यक्रम गण्डकी प्रदेश अध्यक्ष सुर्य प्रकाश शर्मा, महासचिव जय प्रकाश शर्मा, महासचिव विष्णु अधिकारी लगायतले आ आफ्ना भनाई राखेका थिए। एसोसिएसनले आम मेकानिक्स मजदुर तथा ब्यवसायीहरू का लागी विविध कार्यक्रमहरू गदै आएको छ।

बढ्यो कोदोको माग

—डम्बर बुढा मगर / रासस
बागलुङ, २० असोज

केही वर्ष पहिलेसम्म बागलुङका होटल तथा रेस्टुरेन्टमा कोदोका परिकार पाक्दैनथे। पछिल्लो समय यहाँका होटल तथा रेस्टुरेन्टमा कोदोको हिँडो पाक्न थालेपछि कोदोको माग बढ्दै गएको छ। कोदोको परिकारमा प्रोटीन, आइरन र क्याल्सियम बढी मात्रामा पाइने र स्वास्थ्यका लागि उपयोगी हुने भएकाले माग बढ्दै गएको होटल व्यवसायी बताउँछन्। पहिले-पहिले कोदोको हिँडो, रोटी र खोले निकै कम मात्रै पाक्थ्यो। पछिल्लो समय घरबाससँगै सहर बजारका ठूला-ठूला होटलका भान्छामा पनि हिँडो पाक्न थालेको छ। कोदोको माग बढ्दै गए पनि बागलुङको काठेखोला गाउँपालिका-८ लेखानीका किसानले मात्रै व्यावसायिक रूपमा उत्पादन गर्ने गरेका छन्। रैथाने जातको कोदोको माग बढेपछि केही किसानले व्यावसायिक कोदो उत्पादनमा लागेका छन्। जिल्लाको सबै क्षेत्रमा उत्पादनका लागि उपयुक्त हावापानी भए पनि कम मात्रामा खेती हुने गरेको छ। जङ्ग कफुड र आयातित खाद्यान्नमा निर्भर हुँदा किसानले कोदो खेतीलाई व्यावसायिक बनाउन सकेका छैनन्। पछिल्लो

केही वर्षयता बागलुङ बजारका होटलहरूमा कोदोका परिकारको माग बढ्न थालेको होटल व्यवसायी सङ्घ बागलुङका अध्यक्ष निलेश राजभण्डारीले बताउनुभयो। कोदोको हिँडोसँगै, भाँगो, टिमुर र स्थानीय उत्पादनको परिकार पाहुनाले माग गर्न थालेको उहाँको भनाइ थियो। माग बढेसँगै गाउँबाट कोदोको पीठो मगाएर पाहुनालाई हिँडो खुवाउने गरेको अध्यक्ष राजभण्डारीले बताउनुभयो। बजारमा सहज रूपमा कोदोको पीठो पाउन गाह्रो हुने उहाँको भनाइ थियो।

“पहिले कोदोको हिँडोको माग खासै आउँदैनथ्यो, अहिले होटलमा आउने धेरै पाहुनाको रोजाइ हिँडो हुन्छ। विशेषगरी स्थानीय उत्पादनबाट बनेका परिकारको माग बढ्दो छ। अहिले धेरै मानिसमा अर्घ्यानिक खाना खानुपर्छ भन्ने सोच बढेको छ,” अध्यक्ष राजभण्डारीले भन्नुभयो, “कोदोको खेती कम भएर होला, भनेको समयमा पीठो पाउन सकिँदैन। कहिले गाउँबाट ल्याउँछौं। कहिले यहाँ अर्घ्यानिक सामान बेच्ने पसलबाट ल्याउँछौं। स्थानीय उत्पादनको महत्व मान्छेहरूले बुझ्दै गएका छन्।”

स्थानीय किसान तिलबहादुर क्षेत्रीले पहिले कोदोका खाना

घरबाहिर बसेर खाँदा पनि लजाउनुपर्ने स्थिति रहेको भन्दै अहिले धेरै मान्छेले हिँडो मन पराउन थालेको बताउनुभयो। आफूले वार्षिक सात मुरी कोदो उत्पादन गर्दै आएको जनाउँदै अहिले माग बढेकाले खेती गर्ने क्षेत्रफल पनि बढाएको उहाँले बताउनुभयो। बजारबाट कोदोको पीठो किन्ने व्यापारी गाउँमै आउने गरेको भन्दै आमदानी पनि राम्रो हुँदै गएको क्षेत्रीले बताउनुभयो। उहाँले अघिल्लो वर्ष फर्क्यो रू ५० हजारको कोदो बिक्री गरेको सुनाउनुभयो।

“हामी सानो हुँदा कोदोको हिँडो, रोटी खाँदैनथे। कोहीकोहीले खाए पनि लुकाएर खान्थे। यस्तो राम्रो अनन्त्यतिबेला चिन्न सकिएन, अहिले यस्तो माग बढी छ। गाउँमा त कमैले खान्छन् हिँडो, कोदो बिक्री बढी हुने बजारमै हो,” क्षेत्रीले भन्नुभयो, “पहिला घरमा कोही पाहुना आउँदा चामल खोजेर भए पनि भात खुवाउनु पर्छ भन्ने चलन थियो। अहिले त आउने पाहुनाले नै हिँडो खाउँ भन्छन्। कोदो स्वास्थ्यका लागि फाइदाजनक भएकाले नै हिँडोको माग बढेको हो।” जिल्लाभर १८ हजार चार सय ५६ हेक्टर क्षेत्रफलमा कोदो खेती हुँदै आएको कृषि ज्ञान केन्द्र बागलुङले जनाएको छ। हरेक वर्ष २३ हजार चार सय ५६ मेट्रिक टन

कोदो उत्पादन हुने गरेको केन्द्रका सूचना अधिकारी कुमार पुन मगरले जानकारी दिनुभयो। उहाँका अनुसार अहिले यहाँका किसानले रैथाने रूपमा कोदो खेती गर्दै आएका छन्। पछिल्लो समय जनमानसमा कोदोको महत्व बढ्दै गएपछि किसानहरू उत्पादनका लागि उत्साहित भएका उहाँले बताउनुभयो। कृषि ज्ञान केन्द्रले कृषकलाई रैथाने जातका कोदो लगायतका खाद्यबाली लगाउनका लागि प्रेरित गर्दै विभिन्न कार्यक्रम गरिरहेको पुन मगरले बताउनुभयो। “बागलुङमा कोदो खेती गर्नका लागि पर्याप्त जमिन छैन। किसानलाई कोदो खेतीतर्फ आकर्षित गर्न विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेका छौं”, उहाँले भन्नुभयो, “उहाँहरूले कोदोको पीठो ब्रान्डिङ, प्याकेजिङ गर्न, परिकार बनाउनका लागि आवश्यक तालिम र परामर्श दिने गरेका छौं। केही गाउँमा व्यावसायिक रूपमा लागेर कोदोको परिकार बनाइरहेका छन्। उत्पादन गर्ने क्षेत्र बढाउनका लागि किसानलाई प्रेरित गरिरहेका छौं।” यस वर्ष किसानले लगाएको कोदोमा खैरो थोप्ले र भक्वा रोग लागेकाले उत्पादनमा ह्रास आउने देखिएको पुन मगरले बताउनुभयो। दुईवटा रोगको सङ्क्रमणका कारण कोदोको डाँठ कुहिएर बाला लाम नपाएको उहाँको भनाइ थियो।

विपन्न तथा सीमान्तकृत महिलालाई स्यानिटरी प्याड बनाउने तालिम

पोखरापत्र संवाददाता
पोखरा, २० असोज

गोरखाको सहिद लखन गाउँपालिकामा विपन्न तथा सीमान्तकृत महिलालाई व्यावसायिक बनाउँदै आयआर्जन बढाउन सहयोग गर्ने उद्देश्यले स्यानिटरी प्याड बनाउने तालिम सञ्चालन गरिएको छ।

गाउँपालिकाको वडा नम्बर ५ ताक्लुङस्थित सामुदायिक भवनमा व्यावसायिक रूपमा स्यानिटरी प्याड उत्पादन गर्ने योजना बनाएर महिलाका लागि तालिम सञ्चालन गरिएको हो। गाउँपालिकाको समन्वय, युएसएआइडीको आर्थिक सहयोग र नेपाल दलित महिला उत्थान सङ्घ (एड् वान) को आयोजनामा भएको कृषक समुहका २१ महिलाको सहभागिता रहेको एड् वानका परियोजना संयोजक कमल बसेलले जानकारी दिनुभयो। “सहिद लखन गाउँपालिकालाई स्यानिटरी प्याड उत्पादनमा

आत्मनिर्भर बनाउने योजनाअनुसार तालिम सञ्चालन गरिएको हो”, उहाँले भन्नुभयो, “सहभागीले तालिम सम्पन्न गरेपछि गाउँपालिका, एड् वान र प्रशिक्षार्थीको सहकार्यमा पालिकाभित्रै स्यानिटरी प्याड उत्पादन गरी आयआर्जनको अवसर प्राप्त गर्नेछन्।”

विद्यालय किशोरी कार्यक्रमअन्तर्गत गाउँपालिकाले स्यानिटरी प्याड बाहिरबाट खरिद गरेर ल्याउनका लागि हरेक वर्ष वार्षिकरूपमा लाखौं रकम विनियोजन गर्दै आएकोमा अबदेखि गाउँमै प्याड उत्पादन गरी महिलालाई रोजगारी पनि दिने र आर्थिक आयआर्जन वृद्धि गर्दै विपन्न तथा सीमान्तकृत महिलालाई आत्मनिर्भर बनाउने योजना रहेको संयोजक बसेलको भनाइ छ। “यसले महिलालाई आत्मनिर्भर पनि बनाउँछ”, उहाँले भन्नुभयो, “गाउँपालिका पनि स्यानिटरी प्याडमा आत्मनिर्भर हुने रोजगारीको सिर्जना पनि हुन्छ।” तालिम सम्पन्न

भएलगत्तै गाउँपालिका, एड् वान र तालिममा सहभागी महिला मिलेर संयुक्तरूपमा स्यानिटरी प्याड उत्पादन सुरु गर्ने उहाँले जानकारी दिनुभयो। स्यानिटरी प्याड निर्माणका लागि आवश्यकमेसिनसमेत खरिद गरी सोही मेसिनबाट नै प्याड उत्पादनको तालिम सञ्चालन भइरहेको हो। मेसिन खरिदका लागि गाउँपालिका र एड् वानले रु पाँच/पाँच लाख लगानी गरेका छन् भने तालिममा सहभागी २१ जना महिलाले रु १५/१५ हजारका दरले रु तीन लाख १५ हजार लगानी गरेको उहाँले बताउनुभयो। गाउँपालिकामा उत्पादन गर्न लागिएको स्यानिटरी प्याड बजारमा अहिले पाइने सबै प्याडसँगै प्रतिस्पर्धा गर्नसक्ने गुणस्तरीय प्याड उत्पादन गर्ने तयारी गरिएको छ। प्याड उत्पादनपछि प्याकेजिङ र किटाणुरहित बनाउनका लागि आवश्यक थप दुईवटा मेसिन खरिदका लागि समेत तयारी भइरहेको संयोजक बसेलले जानकारी दिनुभयो।